

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЗАКАРПАТТЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Домище-Медяник А. М., к.е.н., доцент

Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Стан та перспективи транскордонного співробітництва в Україні стає одним з важливих напрямів європейської інтеграції, що здійснюється на регіональному рівні, і починає посідати провідне місце у процесі формування її регіональної політики. Поглиблення транскордонного співробітництва (ТКС) відкриває нові можливості для активізації господарської діяльності на прикордонних територіях й підвищення їх конкурентоспроможності шляхом мобілізації природно-ресурсного потенціалу сусідніх територій. Формування концепції політики регіонального розвитку в Україні має ґрунтуватися на основних досягненнях у цьому напрямку в країнах ЄС, для яких міжрегіональне співробітництво як механізм економічної співпраці, а відтак і економічного розвитку, останнім часом стало пріоритетним. З огляду на це для Закарпаття відкриваються нові можливості і перспективи, оскільки край є унікальним завдяки спільному кордону з Угорщиною, Румунією, Словаччиною та Польщею. Географічне розташування області підкреслює специфіку прикордонного регіону: по відношенню до: території всієї України; країн Центральної Європи; загальноєвропейських транспортних комунікацій; соціально-економічно-демографічного розташування народонаселення [1].

Перспективи розвитку транскордонного співробітництва визначаються загальноєвропейськими, національними та регіональними інтересами. Відповідно до Європейської політики сусідства (ENP), починаючи з 2007 р. ЄК змінює підходи до надання технічної допомоги. Замість програми TACIS допомога сусіднім країнам, надаватиметься в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства (ENPI). Європейська Комісія планує такі заходи: прийняття стратегії з прикордонного співробітництва на 2015р.; прийняття регламенту для ENPI; прийняття правил впровадження; розробка нових спільних програм сусідства.

Транскордонне співробітництво буде спрямоване на досягнення таких цілей:

- 1) сприяння економічному та соціальному розвитку;
- 2) вирішення спільних проблем;

- 3) забезпечення «ефективними та безпечними кордонами»;
- 4) сприяння співробітництву між людьми (people to people).

Особливе місце в розвитку транскордонного співробітництва в Закарпатській області займає Програма розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області на 2011-2015 роки (прийнята рішенням Закарпатської обласної ради, №71 від 16 грудня 2010 року.), основною метою якої є прискорення економічного та соціального розвитку Закарпатської області через використання її гео економічних та геополітичних переваг, а також рішення «Про напрацювання окремої операційної «Карпатської програми» для її фінансування Європейським Союзом на фінансову перспективу 2014 –2020 років» на 39-му засіданні Ради МА «Карпатський єврорегіон» (листопад 2011р.).

Поряд із запланованими заходами на регіональному рівні, що зазначені у Програмі розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області слід узагальнити існуючі проблеми у сфері транскордонного співробітництва, серед яких можна зазначити:

-- існуюче інституційне забезпечення ТКС не формує сьогодні цілісну багаторівневу систему управління (координації) транскордонним співробітництвом, окремі її елементи працюють не узгоджено, не мають спадковості у вирішенні завдань; це стосується організаційної структури єврорегіонів; участі у роботі структур ради Європи та міжнародних регіональних організацій; системи інформування населення, всіх зацікавлених та причетних до розвитку ТКС структур;

-- використання можливостей транскордонного співробітництва та природно-ресурсного потенціалу транскордонного регіону для вирішення спільних та ідентичних проблем неефективне; спостерігається недостатній рівень розвитку виробничої кооперації між підприємствами сусідніх держав, що зумовлює необхідність втілення нових моделей співпраці, серед яких - формування та підтримка транскордонних кластерів;

-- механізм державної фінансової підтримки програм та проектів ТКС, розвитку єврорегіонів потребує удосконалення;

-- брак досвіду з розробки конкретних проектів у сфері транскордонного співробітництва, їх подальшого просування у структури ЄС, міжнародні фінансові інституції, інституції з менеджменту на етапі реалізації цих проектів, незабезпеченість кваліфікованими кадрами, особливо районного та селищного рівнів;

-- недостатній рівень інформаційного забезпечення ТКС, відсутність за окремими винятками достовірної та порівняльної транскордонної статистичної інформації, у тому числі щодо діяльності єврорегіонів.

-- необхідна розробка макрорегіональної стратегії для Карпатського єврорегіону.

Існуючі розбіжності в системах прикордонного і митного контролю, оподаткування, ускладненість процедур взаємної сертифікації товарів і послуг можуть бути усунені при прискореному впровадженні комунікаційно-інформаційних технологій у діяльність прикордонних і митних служб та підприємств України.

Неадекватність повноважень органів місцевої влади та самоврядування зумовлює доцільність впровадження у регіональну політику принципу субсидіарності. Для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на державному та регіональному рівнях доцільно впровадити систему моніторингу транскордонного співробітництва.

Вирішення цих проблемних питань у системі реалізації регіональної політики в контексті європейського бачення визначає перспективи розвитку транскордонного співробітництва.

Література:

1. Долішній М.І., Ємець Г.С., Передрій О.С. Вигоди геополітичного і географічного розташування території. – Ужгород, 1995. – 41с.
2. Льопко В.В. Розвиток транскордонного співробітництва на Закарпатті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NPM_2006/Economics/13_1_opko.doc.htm